

paaswake van de pastorale eenheid Heilige Damiaan

Paashomilie van Ronald Sledsens – zaterdag 3 april 2021

“23 000 doden door Corona in België, niemand of hij kent minstens iemand die eraan overleed. En daar bovenop, alle andere doden van wie zovele mensen in abnormale omstandigheden nauwelijks of geen fatsoenlijk afscheid hebben kunnen nemen. Evident ervaren wij de dood van een dierbare als een hevig persoonlijk verlies. Het gaat òns aan. Het gaat om ons, die eenzamer zijn geworden. Dat is een normaal gevoel. Veel minder voordehand liggend is het gevoel en het geloof voor moderne mensen dat die zo dierbare niet dood is maar door de Verrijzenis leeft bij God. Dat besef is bij velen verloren gegaan. Namelijk het besef dat die lieve ander niet alleen mijn herinnering is. Die ander is ook een persoon, een bron geweest van liefde, met een uniek karakter, een wonder van de schepping, soms boos en vol frustraties, soms bruisend van idealen of met een onverwacht teder gebaar maar hoe dan ook een totaal eigen onvervreemdbaar wezen niet te herleiden tot mijn eigen herinnering en daarom ook niet dood. Je hoort in uitvaarten hoe kinderen, moderne mensen dus, daarmee worstelen. Enerzijds is er de herinnering aan oma, die vast rekende op Gods omhelzing aan het eind van haar leven, en anderzijds is er vaak het ongeloof van de kinderen, wiens bewustzijn, helemaal van deze tijd, weinig ruimte laat voor het mysterie. Dan wordt er een compromis gevonden in een of ander gedichtje zoals dat van Bram Vermeulen:

‘En als ik doodga, huil maar niet,
ik ben niet echt dood moet je weten,
het is het verlangen dat ik achterliet;
dood ben ik pas als jij me bent vergeten.’

of een compromis halverwege tussen de tastbare wereld en de ongeloofwaardige ontastbare hemel. ‘Oma is op een sterretje’ zeggen we dan, om het kleinkind ’s avonds door het raam naar oma te kunnen wijzen. Deze gedachte laat heel duidelijk de crisis zien waarin ons paasgeloof verkeert. We benaderen de dood vooral als het verlies dat we zelf lijden. Wat er van de dode overblijft, is de erfenis en de herinnering en de anekdotes.

En dan komt daar dat paasverhaal dat een ander stuk van de waarheid laat zien: de verbijstering over de vraag ‘waar is de dode gebleven’ maakt - voor wie het aankan te geloven - plaats voor een overtuiging namelijk: nee, hij is niet mijn herinnering, zij is niet het beetje asse in de hanger rond mijn nek, niet de oma op de ster, hij was niet, hij is. Deze persoon, deze bron van liefde, dit uniek karakter, dit totaal eigen onvervreemdbaar wezen wordt niet vervreemd door de dood, niet herleid tot mijn eigen herinnering maar leeft bij God. Hoe ik mij dat voorstel is een beetje zoals een roman verloopt. Als je een roman leest dan krijg je niet het hele leven van het personage van dag tot dag, maar dan krijg je een aantal betekenisvolle gebeurtenissen die de essentie van haar of zijn levensloop blootleggen en jou toelaten om een oordeel te vellen. Op dezelfde manier gaat God ons levensverhaal

‘samenvatten’ om de essentie te ‘ont-houden’, te ont-houden aan het niets. God ontvangt ons leven lang alle gaven, alle goede dingen die wij deden met eeuwigheidswaarde aan mensen en aan Hem: de gemeente zoen, de gift aan de arme, het protest tegen onrecht, de liefde voor onze kinderen ... en die geeft Hij ons terug vermeerderd met de eeuwigheid. En daardoor hebben wij slechts één leven, maar het is eeuwig. En wie er finaal een boeltje van gemaakt heeft, verdwijnt in het niets.

Op die overtuiging van verrijzenis van elk van ons sedert de verrijzenis van Jezus zijn anderen vaak ongelooflijk jaloers. Toen de Sloveense filosoof Slavoj Žižek (djijjèk) gevraagd werd waarom hij, als militant atheïst, zo vaak het christelijke gedachtegoed verdedigt, zei hij tot ieders verbazing: “Het christelijke gedachtegoed is een strijd waard vanwege de verrijzenis.” Žižek vindt zelf dat kerken gesloten mogen worden en omgebouwd tot bioscoop, maar zegt hij: “Het verhaal van de opstanding uit de dood van Jezus en wie hem volgen is één van de allerbelangrijkste en krachtigste ideeën in de mensengeschiedenis. Verrijzenis betekent niet dat Jezus voortleeft in onze gedachten, zoals Gandhi of Martin Luther King nog steeds mensen inspireren. Dat is psychologie. De verrijzenis is dan aangepast aan onze levens in plaats van dat ons leven een nieuwe wending neemt vanwege de verrijzenis.” “Nee”, zegt Žižek, “het verrijzenisverhaal schetst in religieuze woorden het meest krachtige idee van vernieuwing en de mogelijkheid van een totaal onverwachte opening in de geschiedenis.”

Waar die Jezus, waar die oma dan is? Bij God zeggen wij dan. Maar dat is moeilijk uit te leggen. We hebben maar weinig woorden meer voor het besef dat de schepping zoveel meer is dan het model dat wij ervan ontworpen hebben. In ons wereldbeeld is misschien geen plaats voor God, maar in de schepping zelf wel.

Multatuli schrijft in zijn roman Max Havelaar dat God eigenlijk misschien pas begint als we zeggen: “O God, er is geen God.” Dat is een zin die een oneindig vergezicht opent. God begint pas wanneer wij Hem niet meer bedenken. God begint pas waar de menselijke fantasie ophoudt. God leeft waar een mens aan de grens is gekomen van waar zijn taal hem toelaat. God is zoveel groter dan onze burgerlijke moraal en onze verkrampde opvattingen. Verheven boven onze angsten en ons verlangen, boven onze schuldgevoelens en onze miserie. Een paasprek is er niet om God aannemelijk te maken. Pasen is een uitnodiging om voor de grens van de dood te vertrouwen op de God van het leven. Het gaat niet om begrijpen maar om overgave! Bent u daartoe nog in staat?

Een communicantje vroeg aan mij: “Is het waar wat ze zeggen, dat Jezus uit het graf is ontsnapt? Dat geloof ik niet!” Zo’n vraag is niet met enkele zinnen te beantwoorden. Ik heb moeite gedaan om daarop te antwoorden, maar eigenlijk kan ik daar pas op antwoorden als dat kind ouders heeft die hem eerst leren wat verwondering is, wat verbijstering, wat hoop en wanhoop is en stilte. Wat donker is en licht en wat muziek in de ziel doet. De vrouwen vonden Jezus niet in het graf. Ze realiseerden zich dat Hij thuis bij God moest zijn, omdat ze drie jaar lang zijn muziek in hun oren hadden gehoord.”